

Asia: VN/19415/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (Kuljetusalan sääntelytoimet)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Autokatsastajat AK ry katsastus-, kuljettajantutkinto- ja tarkastusalan suurimpana henkilöstöjärjestönä lausuu Laki kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain muuttamisesta seuraavaa:

Kuljettajantutkintoja Suomessa pitkään hoitaneen Ajovarma Oy:n henkilöstöstä merkittävä osa on järjestäytynyt edellä mainittuun yhdistykseen. Lausunto perustuu pitkään Ajovarmassa työskennelleiden tutkinnonvastaanottajien kokemuksiin.

Otamme kantaa esitysluonnoksen kohtiin 2 §. Määritelmät, 7c §. Ajokokeiden vastaanottajan ammattitaito ja 7d §. Ajokokeen vastaanottajan peruskoulutus.

Traficomin ohjeesta suullisen teoriakokeen pitämiseen:

TRAFICOM/708898/03.04.03.06/2024

Suullisen teoriakokeen järjestäminen ja ajokokeen vastaanottajan tehtävät:

- Ajokokeen vastaanottaja selittää koekysymyksissä olevan epäselvän sanan tarvittaessa toisella tavalla kuin miten se on kokeeseen kirjattu.
- Ajokokeen vastaanottaja kertoo kokeessa olevan vaikean lauseen tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan eri muodossa, huolehtien kuitenkin samalla, ettei ohjaa kokeilasta vastaamaan oikeaan vastausvaihtoehtoon.

Suullisen teoriakokeen pitäminen edellyttää kokeen vastaanottajalta itse teoriakoetta laajemman osaamisen, jotta yllä edellytetty koekysymysten selittäminen toisin sanoin mahdollistuu. Tämä tarkoittaa sitä, että kelpoisuusvaatimusta tulisi kiristää nykyisestä siten, että suullista teoriakoetta vastaanottavalla tutkinnonvastaanottajalla on oltava vähintään teoriakoetta vastaava ajo-oikeus. Tällä hetkellä ei kyseistä vaatimusta ole, eli esim. vain B-ajo-oikeuden omaava tutkinnonvastaanottaja saa ottaa vastaan CE-luokan suullisen teoriakokeen. Hän voi joutua selittämään parhaan ymmärryksensä mukaisesti asioita, joihin hänellä ei ole ainakaan kokemusperusteista osaamista. Ajokokeiden osalta osaamisvaatimus edellyttää ajokoelukkaa vastaavaa ajo-oikeutta tutkinnonvastaanottajalta.

Sama minimivaatimus suullisten kokeiden osalta tulisi ulottaa myös muihin suullisiin kokeisiin: Taksinkuljettajan teoriakokeeseen, kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyyskokeisiin, vaarallisten aineiden ADR-ajolupakokeisiin ja turvallisuusneuvonantajan kokeisiin.

Esille tuotuna perusteena lieventää suullisen teoriakokeen vastaanottajan pätevyyttä on ollut, että muutos mahdollistaa ajokokeen vastaanottajiksi kelpoisten työntekijöiden työajan kohdistamisen nykyistä tarkoituksenmukaisemmin juuri niihin tehtäviin, joita varten ammattia koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään. Vastaava pätevyyksien parempi kohdentaminen toteutuisi ehdotusta paremmin ryhmäkokeiden kautta. Ryhmäkoe ei sovellu tulkattaviin kokeisiin mutta suureen osaan terveystesteistä kokeista, taksinkuljettajan teoriakokeisiin, kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyyskokeisiin, ADR-ajolupakokeisiin ja turvallisuusneuvonantajan kokeisiin näemme ryhmäkokeiden soveltuvan. Ryhmäkokeissa läsnä oleva tutkinnonvastaanottaja on mielestämme myös parempi vilpillisen toiminnan estäjä kuin nykyinen kameravalvonta.

Mielestämme liikenneopettajaluvan voimassaolo pitää säilyttää vähintään kahdessa vuodessa. Tätä vaatimusta tulee myös tarkentaa edellytyksellä liikenneopetusalan työn tekemisestä vaaditun kahden vuoden ajalta. Pelkkä liikenneopettajaluvan voimassaolo ei kehitä liikenneopettajaluvan haltijaa kuljettajantutkintojen vastaanottajaksi.

Nykyinen kuljettajantutkintojärjestelmä on tutkintopainotteinen. Vähimmäisopetusmäärät ovat pienet, joissain luokissa niitä ei ole lainkaan. Simulaattorin käyttö on isossa osassa koulutusta, joka aiheuttaa sen, että tutkintoon tullaan usein hyvin pienellä osaamisella. Tutkinnonvastaanottajalta edellytetään kykyä oikea-aikaiseen puuttumiseen ajokokeissa tutkintoa suorittavan ja muun liikenteen turvallisuuden takaamiseksi. Opettajana toimiminen luo tutkinnonvastaanottajalle pohjaa antaa liikennetilanteiden mennä mahdollisimman pitkälle ajokokeen suorittajan ratkaisulla, mutta puuttua tarvittaessa viime hetkellä tilanteisiin vahinkojen estämiseksi.

Henkilöautokorttia suorittavalla on usein vain 5,5 tuntia ajoharjoittelua oikealla autolla saapuessaan tutkintoon. Jotta tutkintopainotteinen järjestelmä toimii turvallisesti, vaatii se

tutkinnonvastaanottajalta hyvää ymmärrystä ajokorttia suorittavan matkasta vastuulliseksi kuljettajaksi.

Otamme samalla kantaa etätulkkaukseen, jota voi käyttää kuljettajantutkintojen teoriakokeissa sekä ammattipätevyyskokeissa. Kokeiden kysymykset ovat salassa pidettävää tietoa ja niiden kopioiminen ja edelleen välittäminen on kiellettyä. Etätulkkaustulkin ollessa yleensä toisessa kaupungissa tai jopa toisessa valtiossa etäyhteyden päässä, emme voi ymmärtää, miten kysymysten salassapito on mahdollista. Tämä saattaa olla yksi syy teoriakokeissa esiintyneen vilpin räjähdysmäiseen kasvuun. Koekysymyksiä vastauksineen on tarjolla ja näitä yritetään vilpillisesti hyödyntää kokeissa. Mikäli etätulkkaukseen halutaan jatkossa mahdollistaa salassapito huomioiden, on etätulkkaustulkin tulkattava kokeet Suomessa, palveluntuottajan (Ajovarman) toimipisteessä tutkinnonvastaanottajan valvonnassa. Tämä poikkeusjärjestely edellyttää asiakkaalta kahden suullisen kokeen varaamista samaan aikaan, itselleen ja etätulkkaustulkille. Tämä saattaa tarkoittaa myös kaksinkertaista maksua asiakkaalta, mutta vastuu tulkin järjestämisestä on kokeen suorittajalla.

Autokatsastajat AK ry vastustaa esitystä suullisen teoriakokeen vastaanottajan pätevyyksien alentamiseen. Pidämme myös tärkeänä, ettei vaatimusta liikenneopettajaluvan vähintään kahden vuoden voimassaolosta poisteta, eikä ajokokeen vastaanottajat peruskoulutusta koskevaa vaatimusta liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon suorittamisesta muuteta edellä mainituista syistä.

Kansanaho Heikki

Autokatsastajat AK ry - Heikki Haapanala, Antti Tuominen ja Heikki
Kansanaho